

Коста Катић, професор
VII Конгрес Савеза ликовних
педагога Југославије
Београд, Народни музеј
24-25. фебруар 2001. године

МЕТОДИКА НАСТАВЕ ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ НА АКАДЕМИЈИ ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ У НОВОМ САДУ

"Методика" - уобичајено и једноставно речено име предмета код многих људи, чак и сасвим добронамерних и упућених донекле, изазива двојаку нетачност. Прва је она која "методику" третира само као збир практичних упутстава о томе како се води час "ликовног". Друга нетачност се односи на искључиво измештање "методике" у сферу педагошких наука.

Свој први час почињу питањем "методика чега?". Одговор је методика ЛИКОВНЕ културе. Тиме у први план постављају фундаменталну основицу овога предмета, а то је ликовна уметност, и основну природу овог предмета а то је интердисциплинарност.

Оваквим учењем, ево више од четврт века Академија уметности подарује друштву такве професоре ликовне културе који су не само очували традицију врло добро развијене наставе ликовне културе, у Војводини првенствено, већ су наставу обогатили, освежили и без сумње и унапредили. Успешан рад таквих професора је и значајнији када се има у виду и њихов изузетан "примаран рад"; наиме, многи од њих су и ликовни ствараоци, сликари, графичари и вајари, од респекта на савременој ликовној сцени.

Академија уметности је основана 22. априла 1974. године. И пре тога, можда и читаву деценију осећала се потреба за оваквом високошколском установом. Наиме, тада постојећи ликовни одсек Више педагошке школе својим планом школовања за брзо оспособљавање наставника ликовног васпитања, који је у једном историјском периоду био сасвим оправдан и целисходан, постао је сасвим превазиђен и са аспекта нових потреба друштва и са аспекта жеља самих студената.

Новосадска Академија је, тако, радо дочекана и опште је мишљење да је у протеклим годинама сасвим оправдала све разлоге за њено оснивање, чак шта више постала је не само омиљена већ и престижна високошколска установа. Добро вођеном политиком није постала дупликат класичних академија, али није ни супарник ни такмац, већ је представљала преко потребну кореспонденцију у коегзистеници са сличним школама.

Diferentia specifica Академије уметности је и у њеном оиредељењу ка формирању ликовно комплетно описмењене личности спремне за уметнички рад, али и за професуру у основним и средњим школама. Уосталом наши дипломирани студенти добијају звање ПРОФЕСОР ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ - АКАДЕМСКИ СЛИКАР (ГРАФИЧАР, ВАЈАР).

Како се постиже таква квалитетна двојност?

Или још боља формулација овакве запитаности је: како се постиже квалитет за потоњи педагошки рад?

Део одговора је дат у уводу овога текста. Од поменутог нуклеуса доброг разумевања наставе "методикс" до дипломе треба да прођу три године. Студенти слушају предавања и изводе вежбе у II, III и IV години. Пре тога или паралелно студенти добијају одлична знања у оквиру предмета ликовни елементи, педагогија, психологија, исихологија креативности, социологија културе, естетика, историја уметности и интермедијална истраживања и надале својим радом у уметничким класама и радионицама студенти стичу изванредну основицу за разумевање сложених садржаја наставе методике.

У II години се изводе само предавања (3. семестар 2+0 и 4. семестар 2+0): најпре основе методике наставе ликовне културе, па однос уметности и наставе ликовне културе, потом о сложеном обиму овог предмета и помоћним наукама које га допуњују, наравно о историји ликовног васпитања, па о четири фундаменталне основе наставе ликовне културе (ликовна, социолошка, психолошка и педагошка). Посебно проучивши развој дечјег ликовног изражавања и упознавања са ликовним типовима деце, као и развојем

способности посматрања и доживљавања уметничких дела, студенти стичу основну претпоставку о задацима и суштини наставе ликовне културе. У другом циклусу предавања студенти се теоретски припремају за извођење наставе: најпре се сучељавају са програмом и његовим спектром могућности, уз инсистирање на креативном, а не на линеарном читању таквог датог документа. Процес креативности, комплексност наставе ликовне културе и уважавање индивидуалних разлика и наравно објективних услова су даља сазнања наших студената. Методе рада, технологија, облици рада, ликовна подручја рада, потом праћење развоја, вредновање резултата и оцењивање, чување дечјих радова и развијање свести о потреби перманентног усавршавања наставника су последње лекције пред завршном обавезом: припремање за час ликовне културе.

Припремање за час је сума знања студената и веома је сложен и осетљив процес. Он подразумева и искуство студената те се овом проблему перманентно прилази и у III години (5. семестар 2+0 и 6. семестар 1+1). Поједини чиниоци припреме се посебно вежбају како би поменута интердисциплинарност била не само креативно схваћена већ и резултирала креативношћу.

Осим неопходно уже схваћене основе овог предмета, студенти временом добијају подстицај за препознавање и разумевање основа методике и у властитој студентско-уметничкој пракси, у наслеђу и у савременим догађајима у визуелној уметности, те бројним теоријама уметности, креативност, комуникације и психологије детета и личности.

Испитом на крају III године студенти завршавају учење предмета Методике наставе ликовне културе 1. Одредница 2. жели да разлучи припрему студената за рад у средњим школама. У оквиру овога предмета на IV години, а који је без сумње јасан наставак без застајкивања, студенти слушају предавање и вежбају садржаје који се предају у средњој школи општега смера (гимназија). Како су садржаји програма за средњу школу састављени од одређених постотака часова историје уметности, теорије ликовне форме и часова практичног рада (цртања, сликања и вајања) настава Методике 2 је окренута тој проблематици. Ипак, главнина часова и у 7. семестру (1+2) и у 8. семестру (0+2) односи се на учење о оном сегменту који с једне стране чини највећи постотак у програму средње школе. Реч је о "читању слике" и то таквом који се односи не само на репрезентативна дела историје уметности већ и на "читање" ликовних дела уопште, па и властитих, студентских, чиме овај предмет поново додирује широк простор студентског "искуства".

Овакав рад са студентима захтева низ сложених припрема наставника: од активирања "сећања" на одређена знања, преко разумевања постављених задатака, до одговорних изналажења егземплара и визуелног уобличавања решења проблема. Студентске вежбе такође прелазе тај пут уз добро осмишљено држање ученичке пажње на УМЕТНИЧКОМ ДЕЛУ и разумевању његовог физичког или реалног својства, историјског или видљивог својства и метафизичког или иреалног својства. Испит се састоји из доказа владањем оваквим сложеним елементима часа ликовне културе и наравно адекватне визуелно и садржајно суверене припреме за час.

Набројани садржаји и наведено време за њихову реализацију су у границама конкретног плана и програма рада студената Академије уметности у току шест семестара.

Жеља наставника Академије, која је плод искључиво праксе и искуства је да 5. и 6. семестар буду заступљени са још једним часом вежби, дакле да буде 2+1 односно 1+2 (било је 2+0 и 1+1). Још већа потреба је за часом у 8. семестру. Сада је 0+2 а требало би да буде барем 1+2.

Осим потребе за стицањем нових знања и могућности вежбања, ова проблематика броја часова мора дотаћи и не мали проблем броја студената. Он се у односу на елаборат о оснивању академије повећао за 3, па и за 4 пута, уз неизмењене остале услове и подсећање на чињеницу да је рад са студентима најчешће индивидуалан.

Академија уметности, односно наставници на стручно-уметничком предмету Методика наставе ликовне културе желе да дају допринос даљем усавршавању наставе ликовне културе. Њихово присуство на семинарима и подстицај организовању различитих облика усавршавања наставника говоре у прилог томе. Такође радо прихватају све сугестије и стручне примедбе како би и сопствени рад, сложен и слојевит, учинили још квалитетнијим на радост наших студената будућих наших и ваших колега.

* * *